

Aplikované evoluční algoritmy

19 - Evoluční řešení sudoku

xheczk04, Heczková Petra

29.4.2016

1 Úvod

V jazyce C++ jsem navrhla evoluční algoritmus řešící hru Sudoku pro zadanou velikost pole. V projektu jsem využila knihovnu GALib, která usnadňuje implementaci genetických algoritmů.

1.1 Popis úlohy

Sudoku je hra zaměřená na logické myšlení. Tvoří ji čtverec o velikosti N sloupců a N řádek (číslo N musí být beze zbytku odmocnitelné 2, nejčastěji $N = 9$). Je rozdělen na N menších čtverců. Součástí zadání je i několik předvyplněných číslíc. Pro sudoku o velikosti 9x9 je minimální počet zadaných číslíc 17. V takovém případě je řešení jednoznačné, ale nemusí být luštitelem naležitelné.

Úkolem luštitele je doplnit číslice 1 až N do ostaních políček tak, aby se neopakovaly ve sloupci, řádku ani menším čtverci. Obtížnost sudoku je dána počtem předvyplněných číslíc a vazbami mezi nimi.

Počet možných sudoku o velikosti 9x9 vzhledem k pravidlům a omezením je přibližně $6,671 \cdot 10^{21}$.

2 Popis evolučního algoritmu

V programu je použit evoluční algoritmus s operátory křížení a mutace. Algoritmus skončí po nalezení řešení s fitness funkcí 0 nebo po určitém počtu generací.

Program se skládá ze 4 funkcí. Ve funkci `main` se nachází zpracování vstupních parametrů programu, nastavení evolučního algoritmu a nalezení minima fitness funkce. Vstupem všech ostatních funkcí je instance třídy `GAGenome`.

Funkce `InitializerFce` vytvoří 1D pole genomů o zadaném počtu a provede počáteční mutace. Tak se vytvoří první populace pro další zpracování.

vání.

Funkce `FitnessFce`, která je popsána níže, spočítá fitness pro jednotlivé chody evolučního algoritmu a funkce `PrintPhenotype` vytiskne na standardní výstup výsledné sudoku s doplněnými číslicemi.

2.1 Vstupní parametry programu

Program musí mít minimálně jeden parametr, který určuje velikost sloupců a řádek čtverce. Je ve formátu `-d=number`. Dalšími parametry jsou předvyplněná čísla ve formátu `-number=x,y`, kde `x` je souřadnice sloupce a `y` řádku.

2.2 Zakódování problému

Jednotlivé genomy mají vlastně 3 veličiny - pozici ve sloupci, pozici v řádce a číslici. Genomy třídy `GA1DArrayGenome` mají pouze 2 parametry. První parametr `S` udává souřadnice a druhý `C` číslici. Hodnota sloupce se spočítá pomocí modula a hodnota řádky pomocí podílu.

Vzorce pro výpočet:

$$column = S \bmod N \quad (1)$$

$$row = \frac{N \cdot N}{S} \quad (2)$$

Příklad pro matici 3x3: vlevo je rozmístění genomů reprezentováno pomocí 2D pole a vpravo je výsledné sudoku, které se přepočítá a zobrazí funkcí `PrintPhenotype`.

X X X	1 3 2
X X X	2 1 3
X X X	3 2 1

2.3 Fitness funkce

Fitness funkce projde všechny genomy z jedné populace a spočítá celkovou chybu. Pokud je nalezen další genom se stejnou hodnotou `C` v určitých polích reprezentující stejný sloupec nebo stejnou řádku. Pokud jsou nalezeny připočítává

Poč. gen.	P.F.	Max. F.	Min. F	P. Č.	Max. Č.	Min. Č.
2000	73,87	78	68	13	14	12
3000	73,53	76	66	19,33	21	18
4000	73,4	78	68	25,93	27	25
5000	72,93	76	68	32,63	34	32
6000	72,07	76	64	38,9	40	38

Prav. mut.	P.F.	Max. F.	Min. F	P. Č.	Max. Č.	Min. Č.
0.3	72,4	76	66	32	33	31
0.4	73,4	76	70	31,57	33	31
0.5	73,33	76	68	31,93	33	31
0.6	72,13	77	64	33,47	35	32
0.7	72,27	76	68	34,97	36	33

Prav. kříž.	P.F.	Max. F.	Min. F	P. Č.	Max. Č.	Min. Č.
0.5	72,93	76	66	33,37	34	32
0.6	73,07	78	66	32,53	34	31
0.7	73,47	78	68	33,13	34	32
0.8	72,8	76	64	34	35	33
0.9	72,53	76	66	34,67	36	33

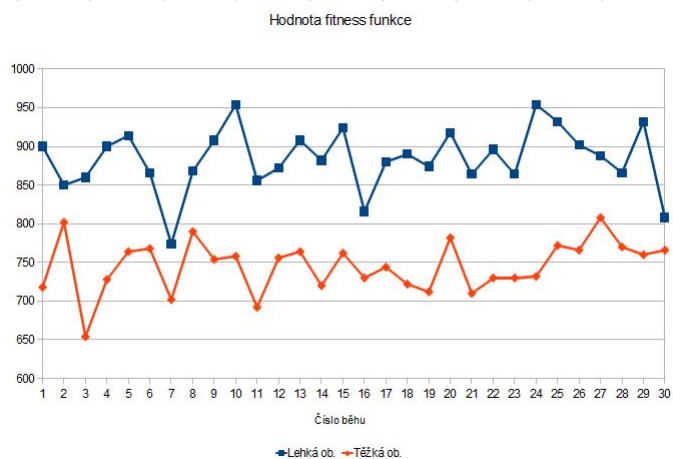
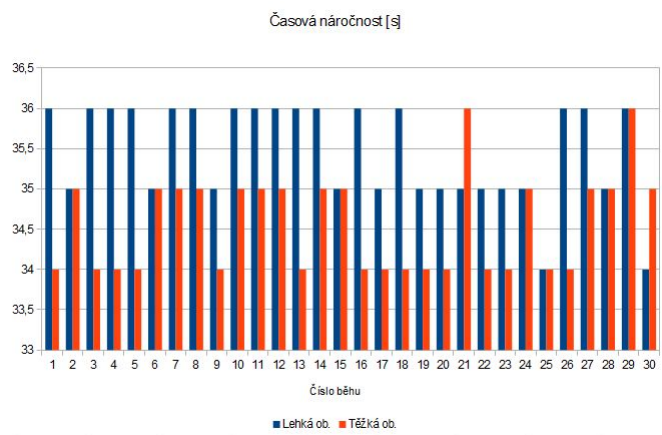
3.2 Experiment 2

V druhém experimentu jsem se zaměřila na řešení sudoku s předvolenými čísly. Zkoumala jsem jaký počet předvolených čísel má nejlepší výsledky. Lehká obtížnost má 37 číslic z 81 a těžká 26 číslic. Každé sudoku bylo zpracováno 30krát. Velikost populace u jednotlivých běhů byla 300 genů, maximální počet generací byl 5000.

Lehká obtížnost								
Č.b.	Fit.	Čas [s]	Č.b.	Fit.	Čas [s]	Č.b.	Fit.	Čas [s]
1	900	36	11	856	36	21	864	35
2	850	35	12	872	36	22	896	35
3	860	36	13	908	36	23	864	35
4	900	36	14	882	36	24	954	35
5	914	36	15	924	35	25	932	34
6	866	35	16	816	36	26	902	36
7	774	36	17	880	35	27	888	36
8	868	36	18	890	36	28	866	35
9	908	35	19	874	35	29	932	36
10	954	36	20	918	35	30	808	34

V tabulkách je Č.b.číslo běhu, Fit je hodnota fitness funkce, která není standardizovaná. Je obecně vyšší než v prvním experimentu, protože pokuta za změnu číslice v políčku zadaném uživatelem je několikanásobně větší než pokuta za porušení jedinečnosti číslice v sloupci nebo řádce.

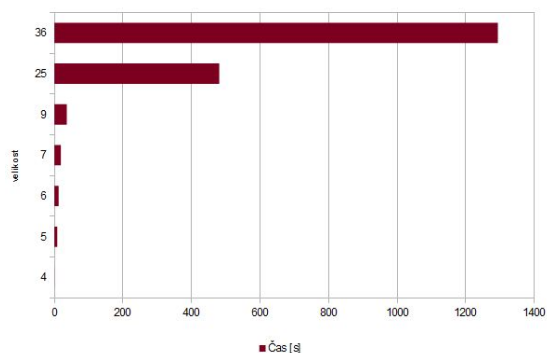
Těžká obtížnost								
Č.b.	Fit.	Čas [s]	Č.b.	Fit.	Čas [s]	Č.b.	Fit.	Čas [s]
1	718	34	11	692	35	21	710	36
2	802	35	12	756	35	22	730	34
3	654	34	13	764	34	23	730	34
4	728	34	14	720	35	24	732	35
5	764	34	15	762	35	25	772	34
6	768	35	16	730	34	26	766	34
7	702	35	17	744	34	27	808	35
8	790	35	18	722	34	28	770	35
9	754	34	19	712	34	29	760	36
10	758	35	20	782	34	30	766	35

3.3 Experiment 3

V experimentu 3 jsem se zaměřila na trvání programu při různých velikostech sudoku. Při velikostech $N = 25$ je čas zpracování kolem 8 minut a $N = 36$ je to téměř 22 minut.

Velikost N	Čas [s]
4	0,53
5	8,6
6	12,77
7	19,03
9	36,25
25	481,2
36	1293,67

4 Vyhodnocení

Při provádění experimentů jsem zjistila, že maximální počet generací a velikost populace ovlivňuje nejvýrazněji čas. Lepších výsledků by se dalo dosáhnout zlepšením kódování experimentu nebo jiným zpracováním předvolených čísel.

Z druhého experimentu vyplývá, že sudoku označené jako těžké má lepší fitness, protože obecně obsahuje méně předvolených číslic. Druhý experiment byl také časově náročnější než první, protože se musela navíc provádět kontrola předvolených číslic.

5 Závěr

Projekt byl vypracován a testován na serveru *merlin*. Odevzdaný archiv obsahuje i soubor Makefile, který příkazem `make` převede program do spustitelného souboru a obsahuje i 2 příklady na použití programu, které se spustí příkazy `make easy` nebo `make diff`.

Literatura

<http://www.sudokuonline.wz.cz/jaklustit.php>

<http://sudokuonline.cz/>